

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет _____
Кафедра _____

Затверджено

На засіданні кафедри менеджменту
Економічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № _____ від _____ 20__ р.)

Завідувач кафедри _____ проф. Кундицький О.О.

Силабус з навчальної дисципліни
«Лідерство і групова динаміка»,
що викладається в межах ОПП (ОПН) ДС1.07
четвертого (бакалаврського) (освітньо-наукового) рівня вищої
освіти для здобувачів з спеціальності 073 «Менеджмент»

Львів 2020 р.

Назва дисципліни	Адміністрування у сфері послуг
Адреса викладання дисципліни	Місто Львів, пр. Свободи 18
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Економічний факультет, кафедра менеджменту
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	073 «Менеджмент»
Викладачі дисципліни	ДАНИЛЕВИЧ Наталія Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту
Контактна інформація викладачів	Nataliya. Danylevych@lnu.edu.ua
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Що понеділка, 15:00-16:30 год. (пр. Свободи 18, ауд. 304)
Сторінка курсу	Nataliya. Danylevych@lnu.edu.ua
Інформація про дисципліну	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб розвинути здібності і практичні навички студентів з питань лідерства та групової динаміки, вивчення особистості управлінця, основ ділового спілкування та принципів ведення ділових переговорів; оволодіння знаннями з етики бізнесу та лідерства, вивчення технологій та технік особистої роботи лідера.
Коротка анотація дисципліни	Дисципліна «Лідерство і групова динаміка» є вибірковою дисципліною з спеціальності для освітньої програми 073 «Менеджмент», «Менеджмент організацій і адміністрування» яка викладається в 7 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Лідерство і групова динаміка» є: <ul style="list-style-type: none"> - оволодіння основними поняттями й концепціями теорії лідерства; - освоєння основних понять й концепцій групової динаміки; - визначення переваг та загроз лідерської поведінки; - формування системного уявлення про лідерство та групову динаміку.
Література для вивчення дисципліни	Основна література: <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологія бізнесу та управління: навч. посібник/ Н.І. Жигайло, М. О. Кохан, Н.М.Данилевич; за ред. проф. Н.І. Жигайло. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 308 с. ISBN 978-617-10-0484-9. 2. Комунікативний менеджмент : навч. посібник / Наталія Жигайло. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 368 с. 3. Савельєва В. С. Психологія управління: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2006. - 320 с. 4. Технології роботи організаційних психологів: Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів після диплом. освіти / За наук. Ред.. Л.М.

Кара мушки. – К.: Фірма «ІНКОС», 2005. – 366 с. – Бібліогр. в кінці розділів.

5.Швалб Ю.М., Данчева О.В. Практична психологія в економіці та бізнесі. — К.: Лібра, 1998. - 270 с.

6.Яцура В., Хоронжий А., Жигайло Н. Психологія керівника. Навчальний посібник. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. – 256 с.

Додаткова література:

1. Атватер И. Я Вас слушаю. (Советы руководителю, как правильно слушать собеседника): Сокр. пер. с англ. — М.: Экономика, 1984. — 112 с.
2. Бакирова Г.Х. Тренинг управления персоналом. – СПб.: Речь, 2006. – 400 с.
3. Баклицький І.О. Психологія праці. Посібник. – Львів: видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. – 504 с.
4. Бандурка А.М., Бочарова С.П., Землянская Е.В. Психология управления. — Харьков: Фортуна-пресс, 1998. — 464 с.
5. Белоліпецький В.К., Павлова Л.Г. Этика и культура управления: Учебно-практическое пособие. — М.: ИКЦ «МарТ»; Ростов н/Д: ИЦ «МарТ», 2004. — 384 с.
6. Варій М.Й. Загальна психологія: підручник / Для студ. психол. і педагог. спеціальностей. – К.: „Центр навчальної літератури”, 2006. – 968с.
7. В.В. Волошина, Л.В. Долинська, С.О. Ставицька, О.В. Темрук Загальна психологія: Практикум: Навч. Посібн. – К.: Каравелла, 2007. – 280 с.
8. Виноградський М.Д., Біляєва С.В., Виноградська А.М., Шкапова О.М., Управління персоналом: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 504 с.
9. Гичан И.С. Психология делового общения.: Конспект лекций. – К.: КМУГА, 1996. - 62 с.
10. Деркач А.А., Ситников А.П. Формирование и развитие профессионального мастерства руководящих кадров: социально-психологический тренинг и прикладные психотехнологии. — М.: Луч, 1993. — 72 с.
11. Дунець Л.М. Психологія спілкування: Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Соціальна педагогіка» та «Практична психологія». — Хмельницький: ТУП, 2003. - 142 с.
12. Завалкевич Л.Э. Психология эффективного менеджера как преуспеть в жизни и в любых условиях. – К., 2003.
13. Казмиренко В.П. Социальная психология организаций. — К.: МЗУУП, 1993. – 384 с.
14. Калинич І. Психологія ділового спілкування. — Ужгород: Мистецька лінія, 1999. – 112 с.
15. Карамушка Л.М. Психологія управління закладами середньої освіти.: Монографія. — К.: Ніка-Центр, 2000. — 332 с.
16. Карамушка Л.М. Психологія управління: Навч. посібник. — К.: Міленіум. 2003. – 344 с.

17. Карамушка Л.М., Малигіна М.П. Використання інтерактивних технік у процесі підготовки менеджерів та персоналу освітніх організацій до управління: Методичні рекомендації. — К. — Рівне, 2003. — 20 с.
18. Колот А.М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу: Навч. посіб. — К., 1998.
19. Корнєв М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія. — К.: 1995. — 304 с.
20. Кристофер Е.Ю., Смит Л. Тренінг лидерства. — СПб: Питер, 2001. — 320 с.
21. Кунц Г., О'Доннел. Управление: системный и ситуационный анализ управленческих функций: Пер. с англ. — М.: Прогресс, 1989. — 493 с.
22. Ложкін Г.В., Пов'якель Н.І., Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика: навчальний посібник. — К.: ВД «Професіонал», 2006. — 416 с.
23. Лозниця В. С. Психологія менеджменту: Навч. посібник. - К.: ТОВ «УВПК», «ЕксОб», 2000. -512 с.
24. Лозниця В.С. Психологія менеджменту. Навч. посіб. — К., 1997.
25. Лупьян Я.А. Барьеры общения, конфликты, стресс... — Мн.: Высш. шк., 1986. - 206 с.
26. Меновщиков В.Ю. Особенности дистантного консультирования // «Вестник психосоциальной и коррекционно-реабилитационной работы», 1997, № 1. — С. 25-32.
27. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: Пер.с англ. — М.: Дело, 1992. - 702 с.
28. Ньюстром Дж.В., Дэвис К. Организационное поведение: Перевод с англ. / Под ред. Ю.Н. Каптуревского — СПб: Издательство «Питер», 2003. — 448 с.
29. Овчарова Р.В. Технологии практического психолога образования: Учебн. пособие. - М.: ТЦ «Сфера», 2000 - 448 с.
30. Основы психолого-управлінського консультивання: Навч. посіб. / За наук. ред. Л.М. Карамушки. - К.: МАУП, 2002. - 136 с.
31. Платонов Ю.П. Психологические феномены поведения персонала в группах и организациях. В 2-х т.: Т. 1. — СПб.: Речь, 2007. — 416 с.
32. Психология работы с персоналом в трудах отечественных специалистов: Хрестоматия / Сост и общ. ред. Л.В. Винокурова. — СПб: Питер, 2001. — 512 с.
33. Рабочая книга практического психолога: Пособие для специалистов, работающих с персоналом / Под ред А.А. Бодалева, А.А. Деркача, Д.Л. Лаптева. — М.: Изд-во Института психотерапии, 2001. — С. 95-146.
34. Райгородский Д.Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Учебное пособие. — Самара: Издательский Дом «Бахрах-М», 2000. — 672 с.
35. Регуш Л.А. Психология прогнозирования: успехи в познании будущего. СПб., Речь, 2003. — 352 с.: илл.
36. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти: Навч.

	<p>посіб. для студ. вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів після диплом. освіти / За наук. Ред.. С.Д. Максименка, Л.М. Карамушки, Т.В. Зайчикової. – 2-е вид., перероб. та доповн. – К.: Міленіум, 2006. – 368 с. Бібліогр. у кінці розд.</p> <p>37. Третьяченко В.В. Колективні суб'єкти управління: формування, розвиток та психологічна підготовка. — К.: Стилос, 1997. — 585 с.</p> <p>38. Шихирев П.Н. Современная социальная психология. М.: ИП РАН; КСП; Академический проект, 1999. – 448 с.</p> <p>39. http://nbuv.gov.ua/</p> <p>40. Категорія: психологія лідерства. [Електронний ресурс]: словник. Режим доступу: uk.wikipedia.org/wiki</p> <p>41. http://www.flogiston.ru</p> <p>42. http://www.twirpix.com</p>
Обсяг курсу	48 годин аудиторних занять. З них 32 годин лекцій, 16 годин лабораторних робіт/практичних занять та 42 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - про сутності лідерства; - історії розвитку відповідних теорій лідерства їх переваги і недоліки; - особливості різних стилів лідерства; - передумови ефективного лідерського впливу; - про основні етапи формування команди; - ціннісні, критеріальні та поведінкові переваги партнера у діловому спілкуванні; - процеси внутрішньої динаміки команди при переході від одного етапу розвитку до іншого. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - здійснювати аналіз ситуативних чинників, що обумовлюють вибір ефективного стилю лідерства в організації; - обирати ефективні методи та прийоми управлінського впливу; - формувати власний імідж шляхом цілеспрямованого використання мовної культури, культури зовнішності, невербальних засобів, аксесуарів; - визначати свій стиль лідерства, ідентифікувати й намітити план розвитку свого стилю керування командою; - визначати готовність колективу до формування команд; - визначати сфери спільних інтересів та цінності для побудови ефективних партнерських стосунків; - здійснювати оцінку ділових партнерів; - формувати та підтримувати довіру бізнес-партнерів; - вести дискусію й управляти аудиторією, уникати логічних помилок у суперечці й дискусії; - здійснювати ділові переговори з урахуванням особливостей комунікаційної ситуації, - етичних вимог та психологічних закономірностей переговорного процесу; - визначати заходи щодо підготовки публічного виступу;

	- здійснювати презентацію ділової інформації.					
Ключові слова	Лідерство, лідер, імідж, команда, груповий вплив, групова динаміка.					
Формат курсу	Очний /заочний					
	Проведення лекцій, практичних робіт та консультації для кращого розуміння тем					
Теми	Тижні	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.** * Ресурси в інтернеті	Завд., год	Термін виконання
	1.	ТЕМА 1. Проблема лідерства та групової динаміки Сутність лідерства та групової динаміки. Феномен «лідерство» та його види. Функції лідера, його особистісні характеристики. Організаційне лідерство. Визначення поняття, предмет та завдання психології лідерства та групової динаміки. Сутність та особливості групової динаміки.	Лекція	1. Психологія бізнесу та управління: навч. посібник/ Н.І. Жигайло, М. О. Кохан, Н.М.Данилевич; за ред. проф. Н.І. Жигайло. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 308 с.ISBN 978-617-10-0484-9.	2	
	2.	ТЕМА 2. Теорії лідерства Еволюція теорії лідерства. Зарубіжні теорії лідерства. Використання теорій лідерства в психології лідерства та в бізнесі. Сутність та особливості вітчизняних теорій лідерства.	Лекція	2.Комунікативний менеджмент : навч. посібник / Наталія Жигайло. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 368 с.	2	
	3.	ТЕМА 3. Джерела, види та інструменти влади Визначення й природа влади. Джерела індивідуальної влади. Використання влади при прийнятті стратегічних рішень. Потреба в досягненні й потреба у владі. Психологічна допомога в плануванні реалізації ефективної кар'єри сучасного лідера. Психологічні засоби створення привабливого іміджу лідера і організації.	Лекція	3.Савельєва В. С. Психологія управління: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2006. - 320 с.	2	
	4.	ТЕМА 4. Лідерство як груповий процес та групова динаміка Характеристика групи як соціального феномена. Поняття групи. Класифікація груп. Поняття про групову динаміку. Групова динаміка і її рівні, управління груповою динамікою. Умови	Лекція	4.Технології роботи організаційних психологів: Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів після диплом. освіти / За	2	

		<p>ефективності групового вирішення проблем. Сутність та специфіка процесу прийняття групового рішення.</p> <p>5. ТЕМА 5. Імідж лідера. Гендерні особливості лідерства</p> <p>Структура образу лідера. Імідж керівника-лідера та його складові. Гендерні аспекти лідерства. Психологічні засоби створення привабливого іміджу лідера і організації. Роль психокорекції поведінки в створенні позитивного іміджу керівника-лідера. Зміст поняття - психологічний імідж організації. Сутність соціально-психологічного тренінгу як форми навчання лідерів. Психологічні забезпечення ефективної реклами у бізнес-діяльності. Психологічна допомога в плануванні реалізації ефективної кар'єри сучасного лідера.</p>	Лекція	<p>наук. Ред.. Л.М. Кара мушки. – К.: Фірма «ІНКОС», 2005. – 366 с. – Бібліогр. в кінці розділів.</p> <p>5.Швалб Ю.М., Данчева О.В. Практична психологія в економіці та бізнесі. — К.: Лібра, 1998. - 270 с.</p> <p>6.Яцура В., Хоронжий А., Жигайло Н. Психологія керівника. Навчальний посібник. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. – 256 с.</p>	2		
	6	<p>6. ТЕМА 6. Формування команд і робота в командах</p> <p>Стратегія формування керівником управлінської команди. Індивідуальний стиль формування управлінської команди. Фактори, що зумовлюють стиль та стратегію командоутворення. Особливості ефективної команди. Зміст технології побудови команди. Психологічні методи для підвищення ефективності командної роботи.</p>	Лекція		2		
	7.	<p>ТЕМА 7. Сутність та форми ділового партнерства</p> <p>Причини й умови розвитку партнерства в діловому світі. Порівняльні характеристики й категорії ділових партнерів. Фактори надійності ділових відносин. Довіра в колективі як основа ділового партнерства Довіра як ключовий фактор</p>	Лекція		2		

		<p>ефективності ділового партнерства. Фактори довіри. Ознаки обману: вербальні й невербальні. Форми впливу на партнерів по спілкуванню. Неімперативні та імперативні форми впливу. Психологічні прийоми впливу на партнерів по спілкуванню. Сприйняття та оцінка партнерів по спілкуванню один одного.</p> <p>8. ТЕМА 8. Комунікаційний процес в організації та ефективність управління Визначення сутності та змісту комунікації в організації. Комунікація як структура організації. Структура комунікаційного процесу, його змістовні елементи. Основні візуальні засоби спілкування. Прийоми встановлення контакту. Роль духовних цінностей в лідерстві та груповій динаміці.</p> <p>9. ТЕМА 9. Організаційно-психологічні основи переговорного процесу Підготовка концепції та сценарію переговорів. Морально-психологічна підготовка членів робочої групи до переговорного процесу. Морально-психологічна підготовка членів робочої групи до переговорного процесу Презентація як інструмент формування спільності бачення у бізнесі. Роль та сутність презентації у бізнесі. Структура презентації. Принципи оформлення слайдів.</p> <p>10. ТЕМА 10. Ораторське мистецтво лідера Історія ораторського мистецтва. Підготовка до публічного виступу. Текст як послідовність знаків. Оцінка аудиторії. Основні візуальні засоби спілкування. Прийоми встановлення контакту.</p>	Лекція		2		
			Лекція		2		
			Лекція		2		
Підсумковий контроль, форма	Іспит в кінці семестру/року						
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з таких дисциплін як «Менеджмент», «Управління персоналом», «Креативний менеджмент», «Основи креативного мислення», «Адміністрування процесів у сфері						

	послуг», достатніх для сприйняття категоріального апарату «Лідерства і групової динаміки».												
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, колаборативне навчання (форми – групові проекти, спільні розробки, навчальні спільноти і т. д.) проектно-орієнтоване навчання, дискусія.												
Необхідне обладнання	Комп'ютерне обладнання, проектор.												
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Максимальна кількість балів при оцінюванні знань за поточну успішність становить 50 балів і на іспиті 50 балів:												
		Модуль 1					Модуль 2					ІНДЗ	За семестр
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10				
	15					15					20	50	100
	Протягом семестру оцінювання знань студентів проводиться за двома змістовними модулями, розподіл балів за якими наведено в таблиці:												
	Види завдань, виконуваних студентами										Максимальна кількість балів		
	Змістовний модуль 1												
	1. Поточне опитування (відповідь на контрольні питання, доповнення до виступу, участь у дискусії)										10		
	2. Підсумкове тестування										5		
	<i>Разом</i>										15		
	Змістовний модуль 2												
	1. Поточне опитування (відповідь на контрольні питання, доповнення до виступу, участь у дискусії)										10		
	2. Підсумкове тестування										5		
	<i>Разом</i>										15		
	Індивідуальне навчально-дослідне завдання										20		
	Разом за семестр										50		
	Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою (університету, національною та ECTS):												
	Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	За національною шкалою									
	90-100	A	Відмінно	Відмінно									
	81-89	B	Дуже добре	Добре									
	71-80	C	Добре										
	61-70	D	Задовільно	Задовільно									
	51-60	E	Достатньо										
	0-50	FX	Не достатньо	Незадовільно									
	Загалом, оцінювання знань студента ґрунтується на таких критеріях:												
	Оцінка «відмінно»/зараховано:												
	✓ студент у повному обсязі володіє програмним матеріалом,												
	✓ вільно і логічно-аргументовано висвітлює суспільні проблеми,												
	✓ бачить місце питання, яке розглядається, у контексті загальної теорії та історії соціології,												
	✓ при відповіді на питання посилається на рекомендовану програмою курсу додаткову науково-монографічну літературу,												
	✓ вміє показати методологічне значення теорій і систем соціології для вибору шляхів вирішення конкретних соціально-економічних прикладних проблем;												
	Оцінка «добре»/зараховано:												
	✓ студент володіє фактичним матеріалом курсу, але допускає окремі неістотні помилки,												
	✓ висновки й узагальнення, які він зробив, не є вичерпними,												
	✓ відсутні посилання на додаткову літературу,												
	✓ практичне застосування теоретичних знань є дещо розпливчастим;												
	Оцінка «задовільно»/зараховано:												
	✓ студент в основному володіє фактичним матеріалом курсу, але в окремих аспектах питань припускається істотних помилок,												

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ не в змозі самостійно робити чіткі закінчені висновки й узагальнення та пов'язати теоретичні знання з практикою, ✓ виклад матеріалу утруднений, неповною мірою використовується категоріальний апарат навчальної дисципліни; <p>Оцінка <i>«незадовільно»/незараховано:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ студент не володіє матеріалом курсу, не орієнтується в його проблематиці, ✓ при спробі викладу матеріалу припускається грубих помилок, ✓ не може зробити жодних висновків та узагальнень, ✓ не бачить взаємозв'язку теорії та практики, яка розглядається.
<p>Питання до іспиту</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема лідерства і групова динаміка. 2. Сутність лідерства та його види. 3. Феномен «лідерство»: поняття й сутність. 4. Функції лідера, його особистісні характеристики. 5. Організаційне лідерство. 6. Теорії лідерства 7. Еволюція теорії лідерства. 8. Зарубіжні теорії лідерства. 9. Джерела, види та інструменти влади. 10. Визначення й природа влади. 11. Джерела індивідуальної влади. 12. Використання влади при прийнятті стратегічних рішень. 13. Потреба в досягненні й потреба у владі. 14. Лідерство як груповий процес. 15. Поняття групи. 16. Класифікація груп. 17. Поняття про групову динаміку. 18. Сутність та специфіка процесу прийняття групового рішення. 19. Імідж лідера. 20. Гендерні особливості лідерства. 21. Структура образу лідера. 22. Імідж керівника-лідера та його складові. 23. Гендерні аспекти лідерства. 24. Формування команд і робота в командах. 25. Стратегія формування керівником управлінської команди. 26. Індивідуальний стиль формування управлінської команди. 27. Фактори, що зумовлюють стиль та стратегію командоутворення. 28. Комунікації та партнерство у підприємницькій діяльності. 29. Сутність та форми ділового партнерства. 30. Причини й умови розвитку партнерства в діловому світі. 31. Порівняльні характеристики й категорії ділових партнерів. 32. Фактори надійності ділових відносин. 33. Довіра в колективі як основа ділового партнерства. 34. Довіра як ключовий фактор ефективності ділового партнерства. 35. Фактори довіри. 36. Ознаки обману: вербальні й невербальні. 37. Комунікаційний процес в організації та ефективність управління. 38. Визначення сутності та змісту комунікації в організації. 39. Комунікація як структура організації. 40. Структура комунікаційного процесу, його змістовні елементи. 41. Форми впливу на партнерів по спілкуванню. 42. Неімперативні та імперативні форми впливу. 43. Психологічні прийоми впливу на партнерів по спілкуванню. 44. Сприйняття та оцінка партнерів по спілкуванню один одного. 45. Організаційно-психологічні основи переговорного процесу. 46. Підготовка концепції та сценарію переговорів.

	<p>47. Морально-психологічна підготовка членів робочої групи до переговорного процесу.</p> <p>48. Морально-психологічна підготовка членів робочої групи до переговорного процесу.</p> <p>49. Презентація як інструмент формування спільності бачення у бізнесі.</p> <p>50. Роль та сутність презентації у бізнесі.</p> <p>51. Структура презентації.</p> <p>52. Принципи оформлення слайдів.</p> <p>53. Ораторське мистецтво лідера.</p> <p>54. Історія ораторського мистецтва.</p> <p>55. Підготовка до публічного виступу.</p> <p>56. Текст як послідовність знаків.</p> <p>57. Оцінка аудиторії.</p> <p>58. Психологічна допомога в плануванні реалізації ефективної кар'єри сучасного лідера.</p> <p>59. Зміст технології побудови команди.</p> <p>60. Психологічні методи для підвищення ефективності командної роботи.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.